

Rada
Evropské unie

Brusel 11. března 2020
(OR. en)

6766/20

ENV 168
COMPET 115
AGRI 88
TRANS 113
MI 72
IND 32
CONSOM 54
ECOFIN 182
ENER 82
RECH 97
SAN 88
MARE 2
SOC 144
CHIMIE 7
ENT 33

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	11. března 2020
Příjemce:	Jepppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2020) 98 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Nový akční plán pro oběhové hospodářství Čistší a konkurenceschopnější Evropa

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2020) 98 final.

Příloha: COM(2020) 98 final

V Bruselu dne 11.3.2020
COM(2020) 98 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Nový akční plán pro oběhové hospodářství
Čistší a konkurenceschopnější Evropa**

OBSAH

1.	ÚVOD	2
2.	RÁMEC UDRŽITELNÉ VÝROBKOVÉ POLITIKY	3
2.1.	Navrhování udržitelných výrobků	3
2.2.	Posílení postavení spotřebitelů a zadavatelů veřejných zakázek	5
2.3.	Princip oběhovosti ve výrobních procesech	6
3.	KLÍČOVÉ HODNOTOVÉ ŘETĚZCE PRODUKTŮ	7
3.1.	Elektronika a IKT	7
3.2.	Baterie a vozidla	8
3.3.	Obaly	8
3.4.	Plasty	9
3.5.	Textilní výrobky	10
3.6.	Stavebnictví a budovy	11
3.7.	Potraviny, voda a živiny	12
4.	MÉNĚ ODPADU, VÍCE HODNOTY	13
4.1.	Účinnější odpadová politika na podporu předcházení vzniku odpadů a principu oběhovosti	13
4.2.	Posílení principu oběhovosti v prostředí bez toxických látek	14
4.3.	Vytvoření dobře fungujícího trhu EU s druhotnými surovinami	14
4.4.	Vývoz odpadů z EU	15
5.	OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ FUNGUJÍCÍ NA ÚROVNI REGIONŮ, MĚST I JEDNOTLIVCŮ	15
6.	PRŮŘEZOVÁ OPATŘENÍ	16
6.1.	Oběhovost jako předpoklad klimatické neutrality	16
6.2.	Vytvoření správných hospodářských podmínek	17
6.3.	Podpora transformace prostřednictvím výzkumu, inovací a digitalizace	17
7.	VEDOUCÍ ÚLOHA NA CELOSVĚTOVÉ ÚROVNI	18
8.	MONITOROVÁNÍ POKROKU	19
9.	ZÁVĚR	19

1. ÚVOD

Planetu Zemi máme jen jednu, ale do roku 2050 dosáhne světová spotřeba takové úrovně, jako bychom měli planety tři.¹ Očekává se, že celosvětová spotřeba materiálů, jako je biomasa, fosilní paliva, kovy a nerostné suroviny, se během příštích čtyřiceti let zdvojnásobí², zatímco roční produkce odpadu se má do roku 2050 podle prognóz zvýšit o 70 %³.

Vzhledem k tomu, že polovina celkových emisí skleníkových plynů a více než 90 % úbytku biologické rozmanitosti a nedostatku vody je způsobeno těžbou a zpracováním zdrojů, byla prostřednictvím **Zelené dohody pro Evropu**⁴ zahájena společná strategie pro klimaticky neutrální a konkurenceschopné hospodářství, které účinně využívá zdroje. **Rozšíření oběhového hospodářství z průkopníků v této oblasti na hlavní hospodářské aktéry** bude rozhodujícím příspěvkem k dosažení **klimatické neutrality do roku 2050 a oddělení hospodářského růstu od využívání zdrojů**, přičemž se zároveň zajistí dlouhodobá konkurenceschopnost EU a nikdo nebude opomenut.

Aby tento cíl splnila, **musí EU urychlit přechod na model regenerativního růstu, který umožní naší planetě vrátit více, než jí odebíráme**, posunout se ke **spotřebě zdrojů v mezích možností naší planety**, a usilovat proto **o snížení dopadu spotřeby a zdvojnásobení míry využití oběhového materiálu v nadcházejícím desetiletí**.

Podnikům přinese spolupráce na vytváření rámce pro udržitelné výrobky nové příležitosti v EU i mimo ni. Tento postupný, avšak nezvratný přechod k udržitelnému hospodářskému systému je nepostradatelnou součástí **nové průmyslové strategie EU**. V nedávné studii se odhaduje, že uplatňování zásad oběhového hospodářství v celém hospodářství EU má potenciál zvýšit HDP EU do roku 2030 o dalších 0,5 %, čímž vznikne přibližně 700 000 nových pracovních míst⁵. Zjevné jsou i hospodářské výhody pro jednotlivé společnosti: vzhledem k tomu, že přibližně 40 % výdajů výrobních podniků v EU představují materiály, mohou modely uzavřených oběhových cyklů zvýšit jejich ziskovost a zároveň je chránit před kolísáním cen zdrojů.

Využije-li oběhové hospodářství jednotný trh a potenciál digitálních technologií, může **posílit průmyslovou základnu EU a podpořit zakládání malých a středních podniků a podnikání v této oblasti**. Inovativní obchodní modely založené na užším vztahu se zákazníky, hromadné přizpůsobitelnosti a ekonomice sdílení a využívající technologie, jako je internet věcí, data velkého objemu, technologie blockchain a umělá inteligence, urychlí nejen přechod k oběhovému hospodářství, ale i dematerializaci naší ekonomiky, čímž se sníží závislost Evropy na primárních surovinách.

Občanům bude oběhové hospodářství poskytovat **vysoce kvalitní, funkční a bezpečné výrobky, které budou efektivní a cenově dostupné**, déle vydrží a budou navrženy způsobem, jenž umožňuje jejich opětovné použití, opravu a vysoce kvalitní recyklaci. Celá **škála nových udržitelných služeb**, modelů založených na přístupu „produkt jako

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>

² OECD (2018), *Global Material Resources Outlook to 2060* (Celosvětové materiální zdroje a jejich perspektiva do roku 2060).

³ World Bank (2018), *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050* (Přehled o celosvětové situaci v oblasti nakládání s pevnými odpady a výhled do roku 2050).

⁴ COM(2019) 640 final.

⁵ Cambridge Econometrics, Trinomics, and ICF (2018), *Impacts of circular economy policies on the labour market* (Dopady politik oběhového hospodářství na trh práce).

služba“ a digitálních řešení přinese lepší kvalitu života, inovativní pracovní místa a lepší znalosti a dovednosti.

Tento akční plán pro oběhové hospodářství obsahuje program, který je zaměřený na budoucnost a klade si za cíl vytvořit ve spolupráci s hospodářskými aktéry, spotřebiteli, občany a organizacemi občanské společnosti čistší a konkurenceschopnější Evropu. Má urychlit transformační změnu, kterou vyžaduje Zelená dohoda pro Evropu, přičemž navazuje na opatření oběhového hospodářství, jež se provádějí od roku 2015⁶. Tímto plánem se zajistí, aby byl regulační rámec zjednodušen a připraven pro udržitelnou budoucnost, aby byly co nejlépe využity nové příležitosti vyplývající z přechodu k oběhovému hospodářství a aby se zároveň minimalizovala zátěž pro občany a podniky.

Plán zahrnuje soubor vzájemně propojených iniciativ, jejichž cílem je vytvořit **silný a ucelený rámec výrobkové politiky, díky němuž se udržitelné produkty, služby a obchodní modely stanou pravidlem a spotřební návyky se změní tak, že především již nebude vznikat žádný odpad.** Tento rámec výrobkové politiky se bude postupně zavádět, přičemž hlavní důraz bude kladen na hodnotové řetězce klíčových výrobků. Budou zavedena další opatření s cílem **snížit množství odpadu** a zajistit, aby EU měla **dobře fungující vnitřní trh s vysoce kvalitními druhotnými surovinami.** Posílí se i schopnost EU převzít odpovědnost za vlastní odpad.

Evropa nedosáhne transformační změny tím, že bude jednat samostatně. EU bude i nadále stát **v čele celosvětového úsilí o zavedení oběhového hospodářství**⁷ a bude využívat svého vlivu, odborných znalostí a finančních zdrojů k provedení **cílů udržitelného rozvoje do roku 2030.** Cílem tohoto plánu je rovněž zajistit, aby oběhové hospodářství fungovalo pro lidi, regiony a města, plně přispívalo ke klimatické neutralitě a využívalo potenciálu výzkumu, inovací a digitalizace. Předpokládá další rozvoj **spolehlivého monitorovacího rámce,** který přispívá k měření kvality života nad rámec HDP.

2. RÁMEC UDRŽITELNÉ VÝROBKOVÉ POLITIKY

2.1. Navrhování udržitelných výrobků

Ačkoli až 80 % dopadů výrobků na životní prostředí vzniká již ve fázi návrhu⁸, **lineární model „vezmi-vyrob-použij-vyhoď“ neposkytuje výrobcům dostatečné pobídky k tomu, aby jejich výrobky lépe splňovaly požadavky oběhovosti.** Mnohé výrobky se příliš rychle rozbijí, nelze je snadno opětovně použít, opravit či recyklovat a řada z nich je určena pouze k jednorázovému použití. Jednotný trh přitom poskytuje kritickou masu, která EU umožňuje stanovovat celosvětové normy v oblasti udržitelnosti výrobků a ovlivňovat navrhování výrobků a řízení hodnotového řetězce na celém světě.

Iniciativy a právní předpisy EU již do určité míry řeší aspekty udržitelnosti výrobků, a to buď na povinném, nebo dobrovolném základě. Zejména směrnice o ekodesignu⁹ úspěšně upravuje energetickou účinnost a některé prvky oběhovosti výrobků

⁶ COM(2015) 614 final.

⁷ SWD(2020) 100.

⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4d42d597-4f92-4498-8e1d-857cc157e6db>

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/ES ze dne 21. října 2009 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie (Úř. věst. L 285, 31.10.2009, s. 10).

spojených se spotřebou energie. Nástroje, jako je ekoznačka EU¹⁰ nebo kritéria EU pro zadávání zelených veřejných zakázek¹¹, mají sice širší působnost, ale menší dopad z důvodu omezení vyplývajících z dobrovolných přístupů. Neexistuje totiž **žádný komplexní soubor požadavků**, který by zajišťoval, aby všechny výrobky uváděné na trh EU byly stále udržitelnější a splňovaly podmínky oběhovosti.

S cílem zajistit, aby byly **výrobky vhodné pro klimaticky neutrální oběhové hospodářství účinně využívající zdroje**, snížit množství odpadu a zajistit, aby se výsledky průkopníků v oblasti udržitelnosti postupně staly pravidlem, navrhne Komise **legislativní iniciativu v oblasti udržitelné výrobní politiky**.

Jádrem této legislativní iniciativy bude rozšířit působnost směrnice o ekodesignu nad rámec výrobků spojených se spotřebou energie, aby se **rámec pro ekodesign vztahoval na co nejširší spektrum výrobků a přispíval k dosažení oběhového hospodářství**.

V rámci této legislativní iniciativy a případně prostřednictvím doplňujících legislativních návrhů zváží Komise stanovení **zásad udržitelnosti** a jiných vhodných způsobů regulace těchto aspektů:

- zlepšení **životnosti výrobků a jejich opětovné použitelnosti, možnosti modernizace a opravitelnosti** řešení přítomnosti **nebezpečných chemických látek** ve výrobcích a zvyšování jejich **energetické účinnosti a účinného využívání zdrojů**,
- zvýšení **obsahu recyklovaných materiálů ve výrobcích** a zároveň zajištění jejich výkonnosti a bezpečnosti,
- umožnění **reparování a vysoce kvalitní recyklace**,
- snížení **uhlíkové a environmentální stopy**,
- omezení **jednorázového použití** a zamezení **předčasného zastarávání výrobků**,
- zavedení **zákazu likvidace neprodaného zboží nepodléhajícího záruce**,
- podpora modelů „**produkt jako služba**“ nebo jiných modelů, u nichž **výrobci zůstávají vlastníky výrobků** nebo nesou odpovědnost za jejich výkonnost během celého životního cyklu,
- uvolnění potenciálu **digitalizace** informací o výrobcích, včetně takových řešení, jako jsou **digitální pasy, označování a vodoznaky**,
- oceňování výrobků na základě jejich **rozdílné výkonnosti v oblasti udržitelnosti**, a to i propojením vysokého stupně výkonnosti s pobídkami.

Upřednostněny budou skupiny výrobků identifikované v rámci hodnotových řetězců uvedených v tomto akčním plánu, jako jsou elektronika, informační a komunikační technologie a textilní výrobky, ale i **nábytek a meziprodukty s vysokým dopadem na životní prostředí** jako např. ocel, cement a chemické látky. Další skupiny výrobků se určí na základě jejich dopadu na životní prostředí a potenciálu oběhovosti.

Tato legislativní iniciativa a všechny další doplňující regulační nebo dobrovolné přístupy se budou rozvíjet tak, aby se **zlepšila soudržnost se stávajícími nástroji, které**

¹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 ze dne 25. listopadu 2009 o ekoznačce EU (Úř. věst. L 27, 30.1.2010, s. 1).

¹¹ https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

upravují výrobky v různých fázích jejich životního cyklu. Záměrem Komise je, aby zásady udržitelnosti výrobků plnily v budoucnosti hlavní úlohu v širším politickém a legislativním vývoji. Komise rovněž zvýší účinnost stávajícího rámce pro ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie, a to i prostřednictvím rychlého přijetí a provedení nového pracovního plánu pro ekodesign a označování energetickými štítky na období 2020–2024 pro jednotlivé skupiny výrobků.

Přezkum směrnice o ekodesignu a další práce na konkrétních skupinách výrobků podle rámce pro ekodesign nebo v souvislosti s jinými nástroji bude podle potřeby vycházet z kritérií a pravidel stanovených v rámci nařízení o ekoznačce EU, přístupu týkajícího se environmentální stopy produktu¹² a kritérií EU pro zelené veřejné zakázky. Komise zváží zavedení povinných požadavků, aby se zvýšila udržitelnost nejen zboží, ale i služeb. Rovněž bude pečlivě posouzena možnost zavést požadavky spojené s environmentálními a sociálními aspekty v rámci celého hodnotového řetězce, od výroby přes použití až po ukončení životnosti, a to i v souvislosti s pravidly WTO. Například zajištění dostupnosti určitých výrobků a služeb¹³ může kromě příspěvku k sociálnímu začlenění přinést přidanou hodnotu v podobě zvýšení trvanlivosti a opětovné použitelnosti výrobku.

Aby podpořila **účinné a efektivní uplatňování** nového rámce pro udržitelné výrobky, přijme Komise navíc tato opatření:

- vytvoří společný **evropský datový prostor pro inteligentní oběhové aplikace**¹⁴ s údaji o hodnotových řetězcích a informacích o výrobku,
- ve spolupráci s vnitrostátními orgány zintenzivní úsilí o **prosazování příslušných požadavků na udržitelnost** výrobků uváděných na trh EU, a to zejména prostřednictvím **koordinovaných inspekcí a opatření v oblasti dozoru nad trhem**.

2.2. Posílení postavení spotřebitelů a zadavatelů veřejných zakázek

Posílení postavení spotřebitelů a poskytování příležitostí k úspoře nákladů je klíčovým prvkem rámce udržitelné výrobové politiky. Aby se zvýšila účast spotřebitelů na oběhovém hospodářství, navrhne Komise revizi právních předpisů EU na ochranu spotřebitelů, aby **spotřebitelé dostávali spolehlivé a relevantní informace o výrobcích v místě prodeje**, včetně informací o jejich **životnosti a dostupnosti opravárenských služeb, náhradních dílů a servisních příruček**. Komise zváží i další **posílení ochrany spotřebitelů před „lakováním nazeleno“ a předčasným zastaráváním výrobků** a stanoví minimální požadavky na **označení/loga udržitelnosti a informační nástroje**.

Komise bude kromě toho pracovat na **zavedení nového „práva na opravu“** a zváží **nová horizontální věcná práva spotřebitelů**, například pokud jde o dostupnost náhradních dílů a přístup k opravě a v případě IKT a elektroniky k službám modernizace produktů. Pokud jde o úlohu **záruk** při zajišťování většího množství výrobků, které lépe splňují požadavky oběhovosti, Komise prozkoumá možné změny rovněž v souvislosti s přezkumem směrnice 2019/771¹⁵.

¹² https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/PEFCR_OEFSR_en.htm

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/882 ze dne 17. dubna 2019 o požadavcích na přístupnost u výrobků a služeb (Úř. věst. L 151, 7.6.2019, s. 70).

¹⁴ COM (2020) 67 final.

¹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771/ES ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží (Úř. věst. L 136, 22.5.2019, s. 28).

Komise navíc navrhne, aby **společnosti dokládaly svá environmentální tvrzení** pomocí metod environmentální stopy výrobků a organizací. Komise prověří začlenění těchto metod do ekoznačky EU a do kritérií této značky bude systematictěji zahrnovat delší životnost, recyklovatelnost a obsah recyklovaného materiálu.

Kupní síla veřejných orgánů představuje 14 % HDP EU a může sloužit jako významná hybná síla zvýšení poptávky po udržitelných produktech. Aby využila tohoto potenciálu, navrhne Komise **minimální povinná kritéria a cíle pro zelené veřejné zakázky v odvětvových právních předpisech** a postupně zavede **povinné podávání zpráv, aby bylo možné monitorovat rozšíření zelených veřejných zakázek**, aniž by zadavatelům veřejných zakázek vznikla nepřiměřená administrativní zátěž. Kromě toho bude Komise nadále podporovat budování kapacit, a to prostřednictvím pokynů, odborné přípravy a šíření osvědčených postupů a podněcováním zadavatelů veřejných zakázek, aby se zapojili do iniciativy „**Zadavatelé veřejných zakázek pro klima a životní prostředí**“, čímž se usnadní výměna informací mezi kupujícími, kteří se zavázali k provádění zelených veřejných zakázek.

2.3. Princip oběhovosti ve výrobních procesech

Princip oběhovosti je nezbytnou součástí širší transformace průmyslu směrem ke klimatické neutralitě a dlouhodobé konkurenceschopnosti. Může přinést značné úspory materiálu v hodnotových řetězcích a výrobních procesech, vytvořit přidanou hodnotu a poskytnout hospodářské příležitosti. Komise v souladu s cíli stanovenými v průmyslové strategii¹⁶ umožní širší uplatňování principu oběhovosti v průmyslu prostřednictvím těchto opatření:

- posouzení možností další podpory oběhovosti v průmyslových procesech v souvislosti s přezkumem **směrnice o průmyslových emisích**¹⁷, včetně začlenění postupů oběhového hospodářství do připravovaných referenčních dokumentů o nejlepších dostupných technikách,
- usnadnění průmyslové symbiózy vytvořením **systému podávání zpráv a certifikace pod vedením průmyslu** a umožnění průmyslové symbiózy,
- podpory **udržitelného a oběhového odvětví založeného na biotechnologiích** prováděním akčního plánu pro biohospodářství¹⁸,
- podpory používání **digitálních technologií na lokalizaci, sledování a mapování zdrojů**,
- podpory zavádění ekologických technologií pomocí systému spolehlivého ověření tím, že se **evropský systém ověřování environmentálních technologií zaregistruje** jako certifikační ochranná známka EU.

Novou **strategií pro malé a střední podniky**¹⁹ se podpoří oběhová průmyslová spolupráce mezi malými a středními podniky na základě odborné přípravy a poradenství v rámci sítě Enterprise Europe Network týkajícího se spolupráce mezi klastry, jakož i předávání znalostí prostřednictvím Evropského znalostního střediska pro účinné využívání zdrojů.

¹⁶ COM(2020) 102.

¹⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění) (Úř. věst. L 334, 17.12.2010, s. 17).

¹⁸ COM(2018) 763 final.

¹⁹ COM(2020) 103.

3. KLÍČOVÉ HODNOTOVÉ ŘETĚZCE PRODUKTŮ

Problém udržitelnosti v případě klíčových hodnotových řetězců vyžaduje naléhavá, komplexní a koordinovaná opatření, která budou nedílnou součástí rámce udržitelné výrobní politiky uvedeného v oddíle 2. Uvedená opatření pomohou reagovat na naléhavé klimatické situace a budou začleněna do průmyslové strategie EU i do nadcházejících strategií v oblasti biologické rozmanitosti, lesnictví a strategie „od zemědělece ke spotřebiteli“. V rámci řízení odvětvových opatření bude Komise v oblasti klíčových hodnotových řetězců úzce spolupracovat se zúčastněnými stranami, aby určila překážky, které brání rozšíření trhů s oběhovými produkty, a způsoby, jak tyto překážky odstranit.

3.1. Elektronika a IKT

Elektrická a elektronická zařízení nadále představují jeden z nejrychleji rostoucích toků odpadů v EU, přičemž současná roční míra růstu činí 2 %. Odhaduje se, že v EU se recykluje méně než 40 % elektronického odpadu²⁰. Jsou-li plně nebo částečně funkční výrobky vyhozeny, protože není možné je opravit, není možná výměna baterií, software již není dále podporován nebo nelze zpětně získat materiály použité při výrobě těchto produktů, dochází ke ztrátě hodnoty. Přibližně dva ze tří Evropanů by chtěli své stávající digitální přístroje používat déle, pokud se příliš nenaruší jejich funkčnost²¹.

Za účelem řešení těchto problémů Komise představí **iniciativu pro elektroniku v oběhovém hospodářství** spočívající v mobilizaci jak stávajících, tak nových nástrojů. Tato iniciativa podpoří v souladu s novým rámcem udržitelné výrobní politiky delší životnost výrobků a bude zahrnovat mimo jiné tato opatření:

- regulační opatření pro elektroniku a IKT včetně **mobilních telefonů, tabletů a laptopů** podle směrnice o ekodesignu, aby se při navrhování přístrojů zohledňovala jejich energetická účinnost a dlouhá životnost, opravitelnost, možnost modernizace, údržba, opětovné použití a recyklace. Další podrobnosti o těchto opatřeních budou uvedeny v připravovaném pracovním plánu pro ekodesign. Opatření se budou vztahovat i na **tiskárny a spotřební zboží, jako jsou náplně do tiskáren**, pokud se v tomto odvětví během příštích šesti měsíců nepodaří docílit ambiciózní dobrovolné dohody,
- stanovení elektroniky a IKT jako **prioritního odvětví pro uplatňování „práva na opravu“**, včetně práva na aktualizaci zastaralého softwaru,
- regulační opatření týkající se **nabíječek pro mobilní telefony a podobných zařízení**, včetně **zavedení společné nabíječky**, zlepšení doby použitelnosti nabíjecích kabelů a pobídek k oddělení nákupu nabíječek od nákupu nových zařízení,
- zlepšení sběru a zpracování odpadních elektrických a elektronických zařízení²², mimo jiné prozkoumáním možností zavedení **celoevropského vratného systému**

²⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_rt130&plugin=1

²¹ Zvláštní vydání Eurobarometru č. 503, leden 2020.

²² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/19/EU ze dne 4. července 2012 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ) (Úř. věst. L 197, 24.7.2012, s. 38).

pro zpětný odběr nebo zpětný odprodej starých mobilních telefonů, tabletů a nabíječek,

- přezkum pravidel EU týkajících se **omezení nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních**²³ a vypracování pokynů pro zlepšení soudržnosti s příslušnými právními předpisy, včetně nařízení REACH²⁴ a nařízení o ekodesignu.

3.2. Baterie a vozidla

Udržitelné baterie a vozidla jsou základem pro mobilitu budoucnosti. Aby se rychle zvýšila udržitelnost vznikajícího hodnotového řetězce v oblasti baterií pro elektromobilitu a vzrostl oběhový potenciál všech baterií, navrhne Komise v tomto roce **nový regulační rámec pro baterie**. Tento legislativní návrh bude vycházet z hodnocení směrnice o bateriích²⁵ a z činnosti Evropské bateriové aliance a bude zohledňovat tyto prvky:

- **pravidla týkající se obsahu recyklovaného materiálu** a opatření ke zlepšení míry sběru a recyklace všech baterií, zajištění **opětovného využití cenných materiálů** a poskytnutí **pokynů pro spotřebitele**,
- řešení problematiky **baterií neschopných opětovného nabití** s cílem postupně odstranit jejich používání, pokud existují alternativy,
- **požadavky udržitelnosti a transparentnosti pro baterie**, které zohledňují například uhlíkovou stopu při výrobě baterií, etické získávání surovin a bezpečnost dodávek, a usnadňují opětovné použití, nové využití a recyklaci.

Komise rovněž navrhne přepracování právních předpisů o **vozidlech s ukončenou životností**²⁶ s cílem prosazovat obchodní modely přispívající k větší oběhovosti tím, že **otázky týkající se designu propojí se zpracováním na konci životního cyklu produktu**, zváží **pravidla pro povinný recyklovaný obsah v některých materiálech součástí** a **zlepší účinnost recyklace**. Komise navíc posoudí nejúčinnější opatření k zajištění sběru **odpadních olejů** a jejich zpracování způsobem šetrným k životnímu prostředí.

Budoucí **komplexní evropská strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu** se šířeji zaměří na posílení synergií s přechodem k oběhovému hospodářství, a to zejména uplatňováním řešení „produkt jako služba“ s cílem snížit spotřebu původních materiálů, využívat v dopravě udržitelná alternativní paliva, optimalizovat využívání infrastruktury a vozidel, zvýšit míru obsazenosti a faktory zatížení a odstranit odpad a znečištění.

²³ Směrnice 2011/65/EU o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních (Úř. věst. L 305, 21.11.2011, s. 8).

²⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek a o zřízení Evropské agentury pro chemické látky (Úř. věst. L 396, 30.12.2006, s. 1).

²⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/66/ES ze dne 6. září 2006 o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech a o zrušení směrnice 91/157/EHS (Úř. věst. L 266, 26.9.2006, s. 1).

²⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/53/ES ze dne 18. září 2000 o vozidlech s ukončenou životností (Úř. věst. L 269, 21.10.2000, s. 34).

3.3. Obaly

Množství materiálů používaných na balení se neustále zvyšuje, přičemž v roce 2017 dosáhl odpad z obalů v Evropě rekordní úrovně – 173 kg na osobu, což je dosud nejvyšší zaznamenané množství. S cílem zajistit, aby byly všechny obaly na trhu EU do roku 2030 opětovně použitelné nebo recyklovatelné způsobem, který je z ekonomického hlediska přijatelný, zreviduje Komise směrnici 94/62/ES²⁷ s cílem **zpřísnit povinné základní požadavky na obalové materiály**, jež mají být na trhu EU povoleny, a zváží další opatření, přičemž se zaměří na:

- **snížení (nadměrného) balení a odpadu z obalů**, a to i stanovením cílů a dalších opatření pro předcházení vzniku odpadů,
- podporu **designu, který bude zohledňovat opětovné používání a recyklovatelnost obalů**, a to i zvážením možnosti omezit používání některých obalových materiálů pro určitá použití, zejména, jsou-li k dispozici alternativní opakovaně použitelné výrobky nebo systémy nebo je-li možné se spotřebním zbožím nakládat bezpečně bez použití obalu,
- ověření možnosti **snížení komplexnosti obalových materiálů**, včetně množství použitých materiálů a polymerů.

V rámci iniciativy pro harmonizaci systémů tříděného sběru uvedené v oddíle 4.1 posoudí Komise proveditelnost celoevropského **označení, které usnadní správné třídění obalového odpadu u zdroje**.

Komise rovněž v případě plastových materiálů jiných než PET stanoví **pravidla bezpečné recyklace materiálů přicházejících do styku s potravinami**.

Komise bude rovněž přísně sledovat a podporovat provádění požadavků směrnice o pitné vodě, **aby byla pitná voda z vodovodu dostupná na veřejných místech**, čímž se sníží závislost na balené vodě a zamezí vzniku obalových odpadů.

3.4. Plasty

V rámci **strategie EU pro plasty v oběhovém hospodářství**²⁸ již byla zahájena celá řada iniciativ, které reagují na problém vyvolávající vážné obavy veřejnosti. Vzhledem k tomu, že se spotřeba plastů má v nadcházejících 20 letech zdvojnásobit, přijme Komise další cílená opatření k řešení problémů, které tento všudypřítomný materiál v oblasti udržitelnosti představuje, a bude nadále na celosvětové úrovni podporovat společný přístup v boji proti znečišťování plasty (viz oddíl 7).

S cílem zvýšit využívání recyklovaných plastů a přispět k udržitelnějšímu používání plastů navrhne Komise **závazné požadavky na obsah recyklovaného materiálu a opatření ke snížení množství odpadu pro klíčové výrobky, jako jsou obalové materiály, stavební materiály a vozidla**, a zohlední činnosti Aliance pro plasty v oběhovém hospodářství.

Kromě opatření ke snížení plastového odpadu se Komise zaměří na řešení **přítomnosti mikroplastů v životním prostředí** tím, že:

²⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES ze dne 20. prosince 1994 o obalech a obalových odpadech (Úř. věst. L 365, 31.12.1994, s. 10).

²⁸ COM(2018) 28 final.

- **omezí záměrné přidávání mikroplastů** a pelet s ohledem na stanovisko Evropské agentury pro chemické látky,
- vypracuje **opatření týkající se označování, normalizace, certifikace a regulace**, pokud jde o nezáměrné uvolňování mikroplastů, včetně opatření zaměřených na lepší zachycování mikroplastů ve všech příslušných fázích životního cyklu výrobků,
- bude dále zdokonalovat a harmonizovat metody **měření nezáměrně uvolňovaných mikroplastů**, a to zejména z pneumatik a textilu, a bude poskytovat harmonizované údaje o koncentracích mikroplastů v mořské vodě,
- odstraní mezery ve **vědeckých poznatcích týkajících se rizika a výskytu mikroplastů v životním prostředí, pitné vodě a potravinách**.

Komise se kromě toho zaměří na nové problémy v oblasti udržitelnosti tím, že vypracuje **politický rámec pro tyto oblasti**:

- **získávání, označování a používání plastů z biologického materiálu** na základě posouzení, kdy má použití biologických vstupních surovin skutečný přínos pro životní prostředí, který jde nad rámec nižšího využívání fosilních zdrojů,
- **používání biologicky rozložitelných nebo kompostovatelných plastů** na základě posouzení případů, kdy takové použití může mít přínos pro životní prostředí, jakož i na základě posouzení kritérií pro tyto případy. Cílem bude zajistit, aby označení výrobku jako „biologicky rozložitelného“ nebo „kompostovatelného“ nevedlo spotřebitele k tomu, aby jej odstranil způsobem, kterým vzniká plastový odpad nebo znečištění vzhledem k nevhodným environmentálním podmínkám nebo nedostatečnému času potřebnému pro biologický rozklad.

Komise zajistí včasné provedení nové směrnice o **plastových výrobcích a lovných zařízeních na jedno použití**²⁹, aby mohla řešit problém znečišťování moří plasty a zároveň chránit jednotný trh EU, zejména pokud jde o:

- harmonizovaný výklad výrobků, na které se uvedená směrnice vztahuje,
- označování výrobků, jako jsou tabák, nápojové kelímky z plastu a vlhčené ubrousky, a zajištění, aby byla víčka a uzávěry připevněny k lahvím a zabránilo se tak znečištění,
- vypracování prvních pravidel pro měření obsahu recyklovaných materiálů ve výrobcích.

3.5. Textilní výrobky

Textilní výrobky představují čtvrtou kategorii s největším zatížením pro životní prostředí, pokud jde o využití primárních surovin a vody (největší zatížení způsobuje výroba potravin, bydlení a doprava), a pátou kategorii, pokud jde o emise skleníkových plynů³⁰. Odhaduje se, že na nové textilní výrobky se na celém světě recykluje méně než 1 % všech textilií³¹. Textilní průmysl EU, který tvoří převážně malé a střední podniky, se

²⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí (Úř. věst. L 155, 12.6.2019, s. 1).

³⁰ Informační zpráva agentury EEA z listopadu 2019.

Ellen McArthur Foundation (2017), *A new Textiles Economy* (Nová textilní ekonomika).

začal zotavovat po dlouhém období restrukturalizace, přičemž 60 % hodnoty oblečení v EU se vyrábí v zemích mimo EU.

Komise zohlední složitost textilního hodnotového řetězce a za účelem řešení uvedených problémů navrhne **komplexní strategii EU pro textilní výroby**, která bude vycházet z informací od průmyslového odvětví a jiných zúčastněných stran. Strategie se zaměří na posílení průmyslové konkurenceschopnosti a inovací v tomto odvětví, podporu trhu EU pro udržitelné a oběhové textilní výroby, včetně trhu pro opětovné využití textilu, jakož i na řešení problematiky tzv. rychlé módy a podporu nových obchodních modelů. Těchto cílů bude dosaženo prostřednictvím komplexního souboru opatření, mezi něž patří:

- uplatňování **nového rámce pro udržitelné výroby** uvedeného v oddíle 2 na textilní výroby, včetně rozvoje **opatření ekodesignu** s cílem zajistit, aby textilní výroby splňovaly podmínky oběhovosti, využívání druhotných surovin, zamezení přítomnosti nebezpečných chemických látek a **posílení pozice obchodních a soukromých spotřebitelů, aby měli možnost si vybrat udržitelné textilie a měli snadný přístup k službám opětovného použití a oprav,**
- zlepšení obchodního a regulačního prostředí pro udržitelné a oběhové textilní výroby v EU, zejména poskytováním **pobídek a podpory pro modely „produkt jako služba“, oběhové materiály a výrobní procesy,** jakož i zvyšováním transparentnosti prostřednictvím **mezinárodní spolupráce,**
- poskytování pokynů s cílem dosáhnout **vysoké úrovně tříděného sběru textilních odpadů,** kterou musí členské státy zajistit do roku 2025,
- podpora **třídění, opětovného použití a recyklace textilních výrobků,** a to i prostřednictvím **inovací, podpory průmyslových aplikací a regulačních opatření,** například rozšířené odpovědnosti výrobce.

3.6. Stavebnictví a budovy

Zastavěné prostředí má významný vliv na mnoho odvětví hospodářství, ale i na lokální zaměstnanost a kvalitu života. Vyžaduje obrovské množství zdrojů a představuje přibližně 50 % všech vytěžených materiálů. Odvětví stavebnictví je odpovědné za více než 35 % celkové produkce odpadů v EU³². Odhaduje se, že emise skleníkových plynů z těžby materiálů, produkce stavebních výrobků, výstavby a renovace budov představují 5–12 % celkových vnitrostátních emisí skleníkových plynů³³. 80 % těchto emisí by bylo možné ušetřit pomocí větší materiálové účinnosti³⁴.

S cílem využít potenciálu ke zvýšení materiálové účinnosti a snížení dopadů na klima zavede Komise novou komplexní **strategii pro udržitelnost zastavěného prostředí**. Tato strategie zajistí soudržnost v příslušných oblastech politiky, jako jsou klima, energetická účinnost a účinné využívání zdrojů, řízení stavebního a demoličního odpadu, dostupnost, digitalizace a dovednosti. Bude prosazovat zásady oběhového hospodářství během celého životního cyklu budov, a to:

³² Údaje Eurostatu za rok 2016.

³³ <https://www.boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/miljoindikatorer---aktuellt-status/vaxthusgaser/>

³⁴ Hertwich, E., Lifset, R., Pauliuk, S., Heeren, N., IRP, (2020), *Resource Efficiency and Climate Change: Material Efficiency Strategies for a Low-Carbon Future* (Účinné využívání zdrojů a změna klimatu: strategie materiálové účinnosti pro nízkouhlíkovou budoucnost).

- řešením výkonnosti stavebních výrobků v oblasti udržitelnosti v souvislosti s revizí **nařízení o stavebních výrobcích**³⁵, včetně možného zavedení požadavků na **obsah recyklovaných materiálů** pro některé stavební výrobky s přihlédnutím k jejich bezpečnosti a funkčnosti,
- podporou opatření ke zlepšení životnosti a přizpůsobivosti vybudovaných aktiv v souladu se zásadami oběhového hospodářství pro projektování budov³⁶ a vytvořením **digitálních rejstříků** budov,
- používáním rámce Level(s)³⁷ s cílem **začlenit posuzování životního cyklu do zadávání veřejných zakázek** a rámce udržitelného financování EU a prozkoumáním vhodnosti stanovení cílů snižování emisí uhlíku a potenciálu ukládání uhlíku,
- zvážení revize cílů týkajících se **materiálového využití stanovených v právních předpisech EU pro stavební a demoliční odpad a jeho jednotlivé materiálové složky**,
- podporou iniciativ na **snížení nepropustnosti půdy**, obnovu opuštěných nebo kontaminovaných průmyslových pozemků a zvýšení bezpečného, udržitelného a oběhového využívání **vytěžené zeminy**.

Nadto se **iniciativa „renovační vlna“**, která byla oznámena v rámci Zelené dohody pro Evropu a měla by vést k výraznému zlepšení energetické účinnosti v EU, bude provádět v souladu se zásadami oběhového hospodářství, zejména s ohledem na optimalizovaný environmentální profil a delší očekávanou životnost vybudovaných aktiv. V rámci revize cílů týkajících se využití stavebního a demoličního odpadu bude Komise věnovat zvláštní pozornost izolačním materiálům, které vytvářejí stále větší tok odpadů.

3.7. Potravinový, voda a živiny

Oběhové hospodářství může výrazně snížit nepříznivé dopady těžby a využívání zdrojů na životní prostředí a přispět k obnově biologické rozmanitosti a přírodního kapitálu v Evropě. Biologické zdroje jsou klíčovým vstupem pro hospodářství EU a jejich význam se v budoucnu ještě zvýší. Komise se zaměří na zajištění udržitelnosti obnovitelných biologických materiálů, a to i prostřednictvím opatření v návaznosti na biohospodářskou strategii a příslušný akční plán.

Ačkoli potravinový hodnotový řetězec představuje pro zdroje a životní prostředí významnou zátěž, 20 % celkového množství potravin se podle odhadů v EU ztratí nebo vyhodí. Komise proto v souladu s cíli udržitelného rozvoje a v rámci přezkumu směrnice 2008/98/ES³⁸ uvedeného v oddíle 4.1 navrhne **cíl snížení potravinového odpadu** jako klíčové opatření v rámci připravované strategie EU „od zemědělce ke spotřebiteli“, která se bude komplexně zabývat potravinovým hodnotovým řetězcem.

Komise rovněž zváží konkrétní opatření ke zvýšení udržitelnosti distribuce a spotřeby potravin. V rámci iniciativy pro udržitelné výrobky zahájí Komise analytickou činnost,

³⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 305/2011 ze dne 9. března 2011, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a kterým se zrušuje směrnice Rady 89/106/EHS (Úř. věst. L 88, 4.4.2011, s. 5).

³⁶ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/39984>

³⁷ <https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>

³⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic (Úř. věst. L 312, 22.11.2008, s. 3).

aby určila rozsah působnosti legislativní iniciativy týkající se opětovného využití, která se v oblasti stravování zaměří na **nahrazení obalů, stolního nádobí a příborů na jedno použití opětovně použitelnými výrobky**.

Nové nařízení o opětovném využívání vody podpoří oběhové přístupy k opětovnému využívání vody v zemědělství. Komise **usnadní opětovné využívání vody a jeho účinnost, a to i v průmyslových procesech**.

Kromě toho Komise vypracuje **integrovaný plán hospodaření s živinami** s cílem zajistit udržitelnější aplikaci živin a podporovat trhy pro zhodnocené živiny. Komise rovněž zváží **přezkum směrnic o čištění odpadních vod a kalech z čistíren odpadních vod** a posoudí **přírozené způsoby odstranění živin, jako jsou řasy**.

4. MÉNĚ ODPADU, VÍCE HODNOTY

4.1. Účinnější odpadová politika na podporu předcházení vzniku odpadů a principu oběhovosti

Navzdory úsilí vynakládanému na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni množství vyprodukovaného odpadu neklesá. Ročně vznikne v důsledku všech hospodářských činností v EU 2,5 miliardy tun odpadu, což představuje 5 tun na obyvatele za rok, a každý občan vyprodukuje v průměru téměř půl tuny komunálního odpadu. Oddělení vzniku odpadů od hospodářského růstu bude vyžadovat značné úsilí v celém hodnotovém řetězci a v každé domácnosti.

Zavedení udržitelné výrobní politiky a její přetavení do konkrétních právních předpisů (viz oddíly 2 a 3) bude klíčem k dosažení pokroku v oblasti předcházení vzniku odpadů. Kromě toho je třeba dále rozvíjet, posilovat a lépe provádět právní předpisy EU o odpadech.

Právní předpisy EU týkající se odpadu vedly od 70. let 20. století k výraznému zlepšení v oblasti nakládání s odpadem, k čemuž přispěla i podpora z finančních prostředků EU. Ty je však třeba průběžně modernizovat tak, aby byly vhodné pro oběhové hospodářství a digitální věk. Jak je vysvětleno v oddíle 3, bude předložen návrh na revizi **právních předpisů EU týkajících se baterií, obalů, vozidel s ukončenou životností a nebezpečných látek v elektronických zařízeních** s cílem předcházet vzniku odpadů, zvýšit obsah recyklovaných materiálů, podporovat bezpečnější a čistší toky odpadů a zajistit vysoce kvalitní recyklaci.

Komise kromě toho v rámci širšího souboru opatření pro předcházení vzniku odpadů předloží v souvislosti s přezkumem směrnice 2008/98/ES **cíle v oblasti snižování množství odpadů** pro konkrétní toky. Komise rovněž urychlí provádění nedávno přijatých požadavků pro **systemy rozšířené odpovědnosti výrobce**, poskytne pobídky a podpoří výměnu informací a osvědčených postupů v oblasti recyklace odpadů. Všechny tyto kroky přispějí k dosažení cíle výrazně snížit celkovou produkci odpadů a snížit **do roku 2030 množství zbytkového (nerecyklovaného) komunálního odpadu** o polovinu.

Základem vysoce kvalitní recyklace je účinný tříděný sběr odpadu. S cílem pomoci občanům, podnikům a orgánům veřejné správy lépe třídít odpad **navrhne Komise harmonizaci systémů tříděného sběru odpadu**. Tento návrh se zaměří zejména na nejučinnější kombinace modelů tříděného sběru, hustotu a dostupnost sběrných míst tříděného odpadu, a to i ve veřejných prostorech, přičemž se zohlední regionální a místní podmínky od městských oblastí až po nejbližší regiony. Zváží se i další aspekty, které usnadňují zapojení spotřebitelů, jako jsou společné barvy kontejnerů, harmonizované symboly nejběžnějších druhů odpadů, označení výrobků, informační

kampaně a hospodářské nástroje. Rovněž se bude usilovat o standardizaci a používání systémů řízení kvality s cílem zajistit kvalitu nasbíraného odpadu určeného na používání ve výrobcích, a zejména jako materiálu přicházejícího do styku s potravinami.

Je třeba vyvinout další úsilí na podporu členských států při nakládání s odpady. Hrozí totiž, že polovina z nich nesplní cíl stanovený pro rok 2020, kterým je recyklovat 50 % komunálního odpadu. Na podporu politických reforem uspořádá Komise **výměny na vysoké úrovni týkající se oběhového hospodářství a odpadů a zintenzivní spolupráci s členskými státy, regiony a městy**, aby se co nejlépe využily finanční prostředky EU. V případě potřeby využije Komise i svých donucovacích pravomocí.

4.2. Posílení principu oběhovosti v prostředí bez toxických látek

S pomocí politiky a právních předpisů EU v oblasti chemických látek, zejména nařízení REACH, se podporuje přechod k chemickým látkám, které jsou bezpečné již od fáze návrhu, postupným nahrazováním nebezpečných látek za účelem lepší ochrany občanů a životního prostředí. Bezpečnost druhotných surovin však stále může být ohrožena, například jestliže zakázané látky přetrvávají v recyklovaných surovinách. S cílem zvýšit důvěru v používání druhotných surovin Komise:

- bude podporovat vývoj řešení pro **vysoce kvalitní třídění a odstraňování znečišťujících látek z odpadu**, včetně těch, které vznikly v důsledku sekundární kontaminace,
- vypracuje **metodiky k minimalizaci přítomnosti látek, které představují problém pro zdraví nebo životní prostředí, v recyklovaných materiálech a předmětech z nich vyrobených**,
- bude spolupracovat s příslušným odvětvím na postupném rozvoji **harmonizovaných systémů pro sledování a řízení informací o látkách**, které byly identifikovány jako látky vzbuzující mimořádné obavy, a o dalších relevantních látkách, zejména těch s chronickými účinky³⁹, jež představují technické problémy pro postupy využití v dodavatelských řetězcích, jakož i **zjištění těchto látek v odpadech**, a to v součinnosti s opatřeními podle rámce udržitelné výrobní politiky a s databází ECHA týkající se předmětů obsahujících látky, jež vzbuzují mimořádné obavy,
- navrhne změnu **příloh nařízení o perzistentních organických znečišťujících látkách** v souladu s vědeckým a technickým pokrokem a s mezinárodními závazky podle Stockholmské úmluvy,
- zlepší **klasifikaci nebezpečného odpadu a nakládání s ním** tak, aby se zachovaly čisté recyklační toky, a to i prostřednictvím dalšího sladění s klasifikací chemických látek a směsí, pokud to bude nezbytné.

Připravovaná **strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek** se bude dále zaměřovat na rozhraní mezi právními předpisy týkajícími se chemických látek, výrobků a odpadů a posílí součinnost s oběhovým hospodářstvím.

³⁹ Podle nařízení (ES) č. 1907/2006 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnice 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006 (Úř. věst. L 353, 31.12.2008, s. 1).

4.3. Vytvoření dobře fungujícího trhu EU s druhotnými surovinami

Druhotné suroviny čelí v konkurenci s původními surovinami mnoha výzvám, a to z důvodů, které nesouvisí pouze s jejich bezpečností, ale také s jejich výkonností, dostupností a náklady. Rada opatření stanovených v tomto plánu, zejména zavedení požadavků na **recyklovaný obsah** v produktech, přispěje k předcházení nesouladu mezi nabídkou druhotných surovin a poptávkou po nich a zajistí bezproblémové rozšíření odvětví recyklace v EU. Komise navíc v zájmu vytvoření dobře fungujícího vnitřního trhu s druhotnými surovinami přijme tato opatření:

- na základě monitorování, jak členské státy uplatňují revidovaná pravidla týkající se stavu, kdy odpad přestává být odpadem, jakož i vedlejších produktů, posoudí, do jaké míry je potřeba na úrovni EU vypracovat **pro některé toky odpadů další kritéria EU vymezující, kdy odpad přestává být odpadem**, a bude podporovat přeshraniční iniciativy v oblasti spolupráce s cílem harmonizovat vnitrostátní kritéria pro stav, kdy odpad přestává být odpadem, a kritéria pro vedlejší produkty,
- posílí úlohu **normalizace** na základě probíhajícího hodnocení stávající normalizační činnosti na vnitrostátní, evropské a mezinárodní úrovni,
- včas uplatní omezení používání **látek vzbuzujících mimořádné obavy ve výrobcích** v případech, kdy použití látky podléhá požadavku povolení, přičemž bude dále zlepšovat prosazování předpisů na hranicích,
- posoudí proveditelnost zřízení **střediska pro sledování trhu s klíčovými druhotnými materiály**.

4.4. Vývoz odpadů z EU

Celosvětový trh s odpady prochází významnými změnami. V posledním desetiletí se miliony tun odpadu vyvezly do zemí, které nejsou členy EU, přičemž se často nezohlednily možnosti jeho řádného zpracování. V mnoha případech vede vývoz odpadů k negativním vlivům na životní prostředí i na zdraví lidí v cílových zemích, ale i ke ztrátě zdrojů a hospodářských příležitostí pro odvětví recyklace v EU. Nedávná omezení dovozu, jež zavedly některé třetí země, poukázala na nadměrnou závislost EU na zpracování odpadu mimo její území, zároveň však zmobilizovala odvětví recyklace, aby zvýšilo svou kapacitu a vytěžilo z odpadu v EU přidanou hodnotu.

S ohledem na tento vývoj a vzhledem k tomu, že nedovolená přeprava odpadů je nadále zdrojem obav, přijme Komise opatření s cílem **zajistit, aby EU nevyvážela své problémy s odpadem do třetích zemí**. Opatření týkající se návrhu výrobků, kvality a bezpečnosti druhotných materiálů a posílení jejich trhů přispějí k tomu, aby se označení „**recyklováno v EU**“ stalo referenčním kritériem pro kvalitní druhotné materiály.

Usnadnění přípravy k opětovnému použití a recyklaci odpadů v EU se posílí důkladným přezkumem **předpisů EU o přepravě odpadů**⁴⁰. Cílem přezkumu bude i **omezení vývozu odpadu, který má škodlivý vliv na životní prostředí a zdraví lidí ve třetích zemích nebo který může být zpracován v rámci EU**. Zacílí se přitom na země určení, problematické toky odpadů a druhy operací s odpady, které jsou zdrojem obav, a na prosazování právních předpisů pro boj proti nedovolené přepravě. Komise bude rovněž

⁴⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006 ze dne 14. června 2006 o přepravě odpadů (Úř. věst. L 190, 12.7.2006, s. 1).

podporovat opatření na mnohostranné, regionální a dvoustranné úrovni s cílem **potírat trestnou činnost proti životnímu prostředí, zejména pokud jde o nelegální vývoz a nedovolené obchodování**, posílit kontroly v oblasti přepravy odpadů a zlepšit v těchto zemích udržitelné nakládání s odpady.

5. OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ FUNGUJÍCÍ NA ÚROVNI REGIONŮ, MĚST I JEDNOTLIVCŮ

V letech 2012 až 2018 se počet pracovních míst spojených s oběhovým hospodářstvím v EU zvýšil o 5 % a dosáhl úrovně téměř 4 milionů⁴¹. Lze očekávat, že oběhovost bude mít celkově pozitivní čistý dopad na tvorbu pracovních míst za předpokladu, že pracovníci získají dovednosti, které jsou pro ekologickou transformaci potřebné. Potenciál **sociální ekonomiky**, která má průkopnickou úlohu v tvorbě pracovních míst souvisejících s oběhovým hospodářstvím, bude dále využívat vzájemné výhody vyplývající z podpory ekologické transformace a posílení sociálního začlenění, a to zejména v rámci akčního plánu na provádění **evropského pilíře sociálních práv**⁴².

Komise zajistí, aby její nástroje na podporu dovedností a tvorby pracovních míst přispívaly rovněž k urychlení přechodu na oběhové hospodářství, a to i v souvislosti s aktualizací její **agendy dovedností**, zahájením **paktu pro dovednosti** ve spolupráci s rozsáhlými partnerstvími složenými z několika zúčastněných stran a akčním plánem pro sociální ekonomiku. V rámci **Evropského sociálního fondu plus** budou podporovány další investice do systémů vzdělávání a odborné přípravy, celoživotního učení a sociální inovace.

Komise rovněž využije potenciálu finančních nástrojů a fondů EU na podporu nezbytných investic na regionální úrovni a zajistí, aby všechny regiony měly z této transformace prospěch. Fondy **politiky soudržnosti** kromě zvyšování informovanosti, spolupráce a budování kapacit pomohou regionům provádět strategie oběhového hospodářství a posílit jejich průmyslovou strukturu a hodnotové řetězce. Pro **nejvzdálenější regiony a ostrovy** budou v důsledku jejich závislosti na dovozu zdrojů, vysokým objemům odpadu v souvislosti s cestovním ruchem a vývozu odpadů vypracována řešení v oblasti oběhového hospodářství, jež budou přizpůsobena jejich potřebám. **Mechanismus pro spravedlivou transformaci**⁴³ navržený jako součást investičního plánu Zelené dohody pro Evropu a programu InvestEU umožní podporu projektů zaměřených na oběhové hospodářství.

Klíčovou pomoc pro města bude představovat navrhovaná **Evropská městská iniciativa, iniciativa Výzva pro inteligentní města a iniciativa pro města a regiony v oběhovém hospodářství**. Oběhové hospodářství bude patřit mezi prioritní oblasti iniciativy **Dohoda pro zelená města**.

Evropská platforma zainteresovaných stran pro oběhové hospodářství bude zúčastněným stranám i nadále umožňovat výměnu informací.

⁴¹ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=cej_cic010&language=en

⁴² COM(2020) 14 final.

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_20_39

6. PRŮŘEZOVÁ OPATŘENÍ

6.1. Oběhovost jako předpoklad klimatické neutrality

Za účelem dosažení klimatické neutrality je třeba posílit součinnost mezi oběhovostí a snižováním emisí skleníkových plynů. Komise si stanovila tyto cíle:

- zanalyzuje způsob, jak lze systematicky měřit **dopad oběhovosti na zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně**,
- zlepší **modelování nástrojů k využití přínosů oběhového hospodářství ke snižování emisí skleníkových plynů** na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni,
- bude podporovat posílení **úlohy oběhovosti při budoucích revizích vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu** a případně i v jiných politikách v oblasti klimatu.

Kromě snížení emisí skleníkových plynů bude dosažení klimatické neutrality vyžadovat i odstranění uhlíku z atmosféry, jeho využití v hospodářství, aniž by docházelo k unikům, jakož i jeho dlouhodobé skladování. Odstraňování uhlíku může probíhat přirozeným způsobem, a to i prostřednictvím obnovy ekosystémů, ochrany lesů, zalesňování, udržitelného obhospodařování lesů a pohlcování uhlíku v zemědělství, ale i na základě zvýšené oběhovosti, například prostřednictvím dlouhodobého skladování ve stavbách ze dřeva, opětovného použití a skladování uhlíku v produktech jako v případě mineralizace ve stavebních materiálech.

S cílem **stimulovat zavádění odstraňování uhlíku a zvýšení jeho oběhovosti** a zároveň v plné míře zohlednit cíle v oblasti biologické rozmanitosti Komise prozkoumá vypracování **regulačního rámce pro certifikaci odstraňování uhlíku**, který bude založený na spolehlivé a transparentní evidenci uhlíku za účelem sledování a ověřování postupů odstraňování uhlíku.

6.2. Vytvoření správných hospodářských podmínek

Urychlení ekologické transformace vyžaduje opatrná, ale rozhodná opatření, jež mají pomoci nasměrovat finanční zdroje k udržitelnějším způsobům výroby a spotřeby. Komise již v tomto ohledu přijala řadu iniciativ, mezi něž patří **začlenění cíle oběhového hospodářství do nařízení o taxonomii EU⁴⁴** a provádění přípravných prací na **kritériích ekoznačky EU pro finanční produkty**. **Platforma na podporu financování oběhového hospodářství** bude předkladatelům projektů nadále poskytovat pokyny týkající se podniků v oblasti oběhového hospodářství, budování kapacit a řízení finančních rizik. Finanční nástroje EU, jako jsou záruky pro malé a střední podniky v současném rámci a program InvestEU od roku 2021, mobilizují soukromé financování na podporu oběhového hospodářství. Komise rovněž navrhla nový **vlastní zdroj rozpočtu EU na základě objemu nerecyklovaných plastových obalových odpadů**. Komise navíc:

- v rámci nadcházejícího **přezkumu směrnice o vykazování nefinančních informací** lepší zveřejňování údajů o životním prostředí ze strany společností,

⁴⁴ Klasifikační systém EU pro environmentálně udržitelné činnosti:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/HIS/?uri=CELEX%3A52018PC0353>

- podpoří podnikatelské iniciativy zaměřené na vytvoření environmentálních účetních zásad, jimž se finanční údaje doplní údaji o výkonnosti oběhového hospodářství,
- podpoří **začlenění kritérií udržitelnosti do podnikových strategií** vylepšením rámce pro správu a řízení společností,
- zohlední cíle spojené s oběhovým hospodářstvím jako součást **nového zaměření evropského semestru** a v souvislosti plánované revize **pokynů ke státní podpoře v oblasti životního prostředí a energetiky**,
- bude nadále podporovat širší využití dobře nastavených **ekonomických nástrojů**, jako jsou **ekologické daně, včetně daní za skládkování a spalování**, a umožní členským státům používat **sazby daně z přidané hodnoty (DPH)** na podporu činností oběhového hospodářství zaměřených na konečné spotřebitele, zejména na opravárenské služby⁴⁵.

6.3. Podpora transformace prostřednictvím výzkumu, inovací a digitalizace

Evropské podniky jsou průkopníky v oblasti oběhových inovací. **Evropský fond pro regionální rozvoj** doplní prostřednictvím inteligentní specializace, programu **LIFE** a **Horizont Evropa** soukromé financování inovací a podpoří celý cyklus inovací s cílem uvést řešení na trh. Program Horizont Evropa bude podporovat vytvoření ukazatelů a údajů, nových materiálů a výrobků, nahrazení a odstranění nebezpečných látek na základě přístupu „bezpečnost již ve fázi návrhu“, modelů oběhového hospodářství a nových technologií výroby a recyklace, včetně průzkumu potenciálu chemické recyklace, přičemž se zohlední úloha digitálních nástrojů pro dosažení cílů v oblasti oběhového hospodářství. **Akce „Marie Curie-Sklodowska“** mohou kromě toho podporovat rozvoj dovedností, odbornou přípravu a mobilitu výzkumných pracovníků v této oblasti.

Digitální technologie mohou sledovat trasy výrobků, konstrukčních částí a materiálů a zároveň umožnit, aby byly výsledné údaje bezpečně zpřístupněny. **Evropský prostor pro inteligentní oběhové aplikace** uvedený v oddíle 2 poskytne strukturu a systém správy na podporu aplikací a služeb, jako jsou produktové pasy, mapování zdrojů a informace pro spotřebitele.

Evropský inovační a technologický institut bude koordinovat inovační iniciativy zaměřené na oběhové hospodářství ve spolupráci s univerzitami, výzkumnými organizacemi, průmyslem a malými a středními podniky v rámci **znalostních a inovačních společenství**.

Režim duševního vlastnictví je třeba připravit na digitální věk a ekologickou transformaci tak, aby podporoval konkurenceschopnost podniků z EU. Komise navrhne **strategii duševního vlastnictví** k zajištění toho, aby duševní vlastnictví bylo i nadále klíčovým faktorem pro oběhové hospodářství a vznik nových obchodních modelů.

7. VEDOUCÍ ÚLOHA NA CELOSVĚTOVÉ ÚROVNI

EU bude úspěšná pouze tehdy, pokud její úsilí přispěje k transformaci na spravedlivé, klimaticky neutrální oběhové hospodářství účinně využívající zdroje i na celosvětové úrovni. Roste potřeba pokročit v diskusích o vymezení pojmu „bezpečný operační

⁴⁵ S přihlédnutím k výsledku probíhajícího legislativního postupu.

prostor“, podle něhož využívání různých přírodních zdrojů nepřesahuje určité místní, regionální nebo celosvětové prahové hodnoty a dopady na životní prostředí zůstávají v mezích možností naší planety.

Zemím s perspektivou přistoupení k EU, našim nejbližším jižním a východním sousedním zemím, nově se rozvíjejícím ekonomikám a klíčovým partnerům po celém světě poskytnou nové udržitelné modely obchodní a pracovní příležitosti, přičemž zároveň posílí vazby s evropskými hospodářskými subjekty⁴⁶.

Komise na podporu celosvětového přechodu k oběhovému hospodářství přijme tato opatření:

- na základě evropské strategie pro plasty povede mezinárodní úsilí zaměřené na dosažení **celosvětové dohody o plastech** a podpoří zavedení přístupu EU k plastům, který bude splňovat podmínky oběhového hospodářství,
- navrhne zřízení **globální aliance pro oběhové hospodářství** s cílem určit nedostatky v oblasti znalostí a řízení při prosazování globálního oběhového hospodářství a rozvíjet partnerské iniciativy, a to i s hlavními ekonomikami,
- prozkoumá proveditelnost vymezení pojmu „**bezpečného operačního prostoru**“ pro využívání přírodních zdrojů a zváží zahájení jednání o **mezinárodní dohodě o řízení přírodních zdrojů**,
- vybuduje silnější **partnerství s Afrikou** s cílem maximalizovat přínosy ekologické transformace a oběhového hospodářství,
- zajistí, aby **dohody o volném obchodu** odrážely rozšířené cíle oběhového hospodářství,
- bude nadále podporovat oběhové hospodářství v **procesu přistoupení se zeměmi západního Balkánu** a v kontextu **dvoustranných, regionálních a mnohostranných politických dialogů, fór a dohod v oblasti životního prostředí**, jakož i programů předvstupní pomoci a sousedství, programů rozvoje a mezinárodní spolupráce, včetně mezinárodní platformy pro udržitelné financování,
- zintenzivní **informační činnosti**, a to i prostřednictvím diplomacie zaměřené na Zelenou dohodu pro Evropu a misi v oblasti oběhového hospodářství, a bude spolupracovat s členskými státy EU, aby se zlepšila koordinace a společné úsilí v zájmu globálního oběhového hospodářství.

8. MONITOROVÁNÍ POKROKU

V souladu se Zelenou dohodou pro Evropu a roční strategií pro udržitelný růst 2020⁴⁷ **posílí Komise monitorování vnitrostátních plánů a opatření pro urychlení přechodu k oběhovému hospodářství jako součást nového zaměření evropského semestru** s cílem posílit rozměr udržitelnosti.

Komise rovněž zaktualizuje **rámec pro monitorování oběhového hospodářství**⁴⁸. V nových ukazatelích, které budou v největší možné míře vycházet z evropských statistik, se zohlední oblasti zájmu uvedené v tomto akčním plánu a propojení mezi oběhovostí,

⁴⁶ SWD(2020) 100.

⁴⁷ COM(2019) 650 final.

⁴⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators/monitoring-framework>

klimatickou neutralitou a strategií nulového znečištění. Projekty v rámci programu Horizont Evropa a údaje programu Copernicus zároveňlepší kritéria oběhovosti na různých úrovních, která ještě nejsou součástí oficiálních statistik.

Dále se budou rozvíjet **ukazatele využívání zdrojů, včetně spotřeby a materiálové stopy** s cílem zohlednit spotřebu materiálu a environmentální dopady spojené s našimi způsoby výroby a spotřeby, jež budou spojeny s monitorováním a hodnocením pokroku při oddělení hospodářského růstu od využívání zdrojů a jeho dopadů v EU i mimo ni.

9. ZÁVĚR

Přechod k oběhovému hospodářství bude systémový, hluboký a transformační, a to v EU i mimo ni. V některých případech bude mít rušivý dopad, a proto musí být spravedlivý. Bude vyžadovat harmonizaci a spolupráci veškerých zúčastněných stran na všech úrovních – EU, vnitrostátní, regionální, místní a mezinárodní.

Komise proto orgány a instituce EU vyzývá, aby tento akční plán přijaly za svůj a aktivně přispěly k jeho provádění. Zároveň vybízí členské státy, aby s ohledem na své ambice přijaly nebo aktualizovaly své vnitrostátní strategie, plány a opatření v oblasti oběhového hospodářství. Komise rovněž doporučí, aby oběhové hospodářství patřilo mezi témata diskuse o budoucnosti Evropy a bylo pravidelným předmětem dialogů s občany.